

พฤติกรรมกรรมการออมและรูปแบบการออมของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
Saving Behavior and Saving Patterns of the Elders in Mueang District,
Chiang Mai Province

พรพนา สุทธิบุตร¹ และ อนัสปรีย์ ไชยวรรณ²
Pornpana Sutthibut¹ and Anaspree Chaiwan²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมกรรมการออมและรูปแบบการออมที่มีผลต่อปริมาณการออมของผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาถึงความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมและการออมลักษณะต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยสอบถามข้อมูลลักษณะทั่วไป พฤติกรรมการออม ความพึงพอใจในการออม แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือรัฐบาลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนดำเนินนโยบายในด้านการออม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการออมเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุมีจำนวนเงินเพียงพอที่จะใช้จ่ายในยามชราภาพและเจ็บป่วย ในส่วนสถาบันการเงินหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับความต้องการเกี่ยวกับการออมของผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาลักษณะข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายมีอายุอยู่ระหว่าง 60 - 65 ปี ระดับการศึกษาที่ระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่จะเกษียณอายุราชการ มีสถานภาพสมรส มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 10,000 - 20,000 บาท และมีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อใช้ในยามฉุกเฉินหรือยามเจ็บป่วย รูปแบบการออมที่ผู้สูงอายุเลือกมากที่สุดคือรูปแบบการออมแบบฝากธนาคารหรือสถาบันการเงิน มีระยะเวลาในการเก็บออมมากกว่า 1 ปี โดยผู้สูงอายุมีระดับความพึงพอใจด้านการออมในระดับมาก ด้านสุขภาพร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก และด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุกับรูปแบบการออม พบว่า เพศหญิงจะให้ความสำคัญกับรูปแบบการออมมากกว่าเพศชาย ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 - 65 ปี ให้ความสำคัญกับรูปแบบการออมมากกว่าผู้ที่มีอายุ 66 - 70 ปี และผู้สูงอายุที่อยู่ในวัยเกษียณอายุราชการจะให้ความสำคัญกับรูปแบบการออมมากกว่าสถานภาพการทำงานอื่นๆ โดยให้ความสำคัญกับรูปแบบการออมในรูปของการฝากธนาคาร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุกับปริมาณการออม พบว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีให้ความสำคัญกับปริมาณเงินออมมากกว่าระดับการศึกษาอื่น โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะให้ความสำคัญกับปริมาณเงินออมระหว่าง 1,000 - 5,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การออม ผู้สูงอายุ พฤติกรรม รูปแบบการออม ความพึงพอใจการออม

ABSTRACT

The objectives of this study was to find out saving behavior of the elders as well as to explore factor of economy social and saving patterns affecting to saving volume of any patterns and to study was satisfaction quality of elders in Mueang District, Chiang Mai Province and to know behavior and many saving patterns of elders. The data used in this study was taken primary data and used questionnaires for data collection form 400 elders in Mueang District, Chiang Mai Province include general information, saving behavior, satisfaction on saving to analysis used descriptive statistics. State agency or government can use data from research to plan saving patterns policy and to plan saving policy for elders understand to saving patterns increasing with government and they are have money when old and to be sick. Moreover, State agency or company can use data for development product patterns was conform demand to saving of lifestyle elders and recreation activity was suitably difference.

The finding was as follow the most elders to answer questionnaires were female over male have between 60 to 65 years old at bachelor's degree and retire and average income per month was 10,000 to 20,000 baht as well. Meanwhile, The objective of saving for spends in emergency and to be sick. The most saving patterns of elders were selected from bank and or financial institution and saving duration more than 1 year. Elder have satisfaction on saving was highest, health was moderate and a lowest of social and environment.

The results of general information of elder with saving patterns show that female more importance on saving patterns than male. Elder ranging from 60 to 65 year old more importance on saving patterns than ranging from 66 to 70 year old and retire elder more importance on saving patterns than others status working and importance on saving patterns was bank saving at a significance level at 0.05. The results of general information of elder show that bachelor's degree more importance on saving quantity than others education. The most of elder more importance on saving quantity than ranging from 1,000 to 5,000 baht at a significance level at 0.05.

Keyword: Saving, Elders, Behavior, Saving Pattern, Satisfaction on Saving

ที่มาและความสำคัญ

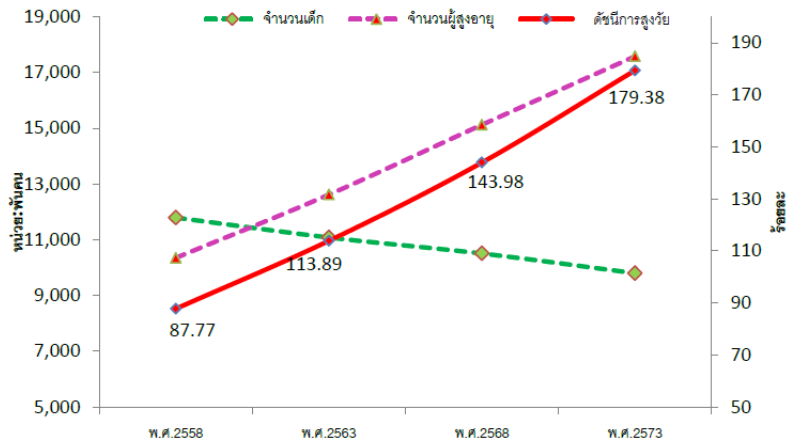
การออมมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศจำเป็นต้องอาศัยเงินออมภายในประเทศจำนวนมากเพื่อมาใช้ในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ โดยเงินออมภายในประเทศประกอบไปด้วย เงินออมของภาคครัวเรือน เงินออมของภาคเอกชน และเงินออมของรัฐบาล โดยเงินออมถือเป็นเงินลงทุนที่สำคัญของประเทศ อีกทั้งยังเป็นตัวสร้างเสถียรภาพและลดความผันผวนทางเศรษฐกิจได้ เพราะถ้าเงินออมในประเทศอยู่ในระดับสูงก็จะทำให้การลงทุนในประเทศไม่ต้องอาศัยเงินลงทุนจากต่างประเทศ (วโรทัย, 2550) จากการออมของประชาชนภายในประเทศไทย พบว่า ช่วงหลังเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจประชาชนเริ่มมีจำนวนการออมที่เพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันประชากรของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี จากสถิติจำนวนการเกิดและจำนวนผู้สูงอายุ ดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติจำนวนประชากร จำนวนการเกิด และจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากรทั้งหมด	จำนวนการเกิด	จำนวนผู้สูงอายุ
2557	65,124,716	776,370	9,110,754
2558	65,729,098	736,352	9,455,777
2559	65,931,550	704,058	9,802,080

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2559)

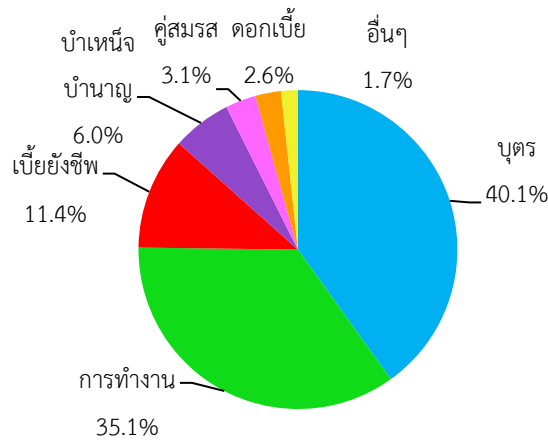
จะเห็นว่าจำนวนการเกิดของประชากรเริ่มมีจำนวนลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ในทางกลับกันประชากรสูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้มีการขยายตัวของสังคมสูงวัยในประเทศไทยมากขึ้น โดยสาเหตุสำคัญของการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยนั้นเนื่องมาจากปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) การลดลงของภาวะเจริญพันธุ์หรือการเกิดน้อยลง และ 2) อายุของคนไทยยืนยาวขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้สัดส่วนของประชากรสูงอายุมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลการคาดการณ์ประชากรของประเทศไทยปี พ.ศ. 2558 – 2573 พบว่าอีก 10 ปีข้างหน้าประเทศไทยจะอยู่ในสถานการณ์ของ “สังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Completed Aged Society) (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2557)

ที่มา: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2559)

ภาพที่ 1 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583

จากสถานการณ์การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุส่งผลให้ประเทศมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเช่น ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลด้านสุขภาพที่เพิ่มขึ้นตามอายุ และค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพก่อนการเสียชีวิต เป็นต้น จากค่าใช้จ่ายดังกล่าวที่เพิ่มขึ้นทำให้ผู้สูงอายุบางส่วนเริ่มเห็นความสำคัญในการออมเงินด้วยตัวเอง เพื่อที่จะสามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่ายยามเจ็บป่วยโดยไม่ต้องพึ่งพาลูกหลานและยังสามารถเก็บไว้เป็นมรดกให้กับลูกหลานได้อีกด้วย

ที่มา: สำนักวิจัยและสถิติ บริษัท ไทยรับประกันภัยต่อ จำกัด (มหาชน) (2559)

หมายเหตุ: ดอกเบี้ย**รวมถึงดอกเบี้ยจากเงินออมของผู้สูงอายุ/ เงินออม/ การขายทรัพย์สินที่มีอยู่

ภาพที่ 2 แหล่งรายได้หลักในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

โดยผู้สูงอายุในแต่ละช่วงอายุมีที่มาของแหล่งรายได้แตกต่างกัน ส่วนใหญ่มีรายได้จากบุตร รองลงมาคือ รายได้จากการทำงานด้วยตัวเอง รายได้จากเบี้ยยังชีพ เงินบำเหน็จบำนาญ รายได้จากคูสมรส ดอกเบี้ยจากการลงทุนหรือการขายสินทรัพย์ และอื่นๆ ตามลำดับ (บริษัท ไทยรับประกันภัยต่อ จำกัด (มหาชน), 2556)

เมื่อพิจารณาถึงการออมของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุเกือบ 80% ไม่มีการออม และเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้มีปริมาณของเงินออมลดลงไปเรื่อย ๆ เนื่องจากต้องมีการนำเงินออมมาใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น จากสถานการณ์ผู้สูงอายุในหลายจังหวัดของประเทศไทย พบว่า จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการเพิ่มของประชากรทุกปี มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2559 เท่ากับ 270,405 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2558 คิดเป็นร้อยละ 8.2 (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, 2559) และมีจำนวนผู้สูงอายุที่ยังสามารถทำงานได้ด้วยตนเองมีจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2559 คิดเป็นร้อยละ 4.02 ของจำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่

ดังนั้น การศึกษานี้จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมและรูปแบบการออมของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้รัฐบาลสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนดำเนินนโยบายต่างๆ เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุ และเพื่อให้ทางสถาบันการเงินหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับความต้องการการออมของผู้ที่มีอายุที่มีการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันออกไปได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่
- 2 เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และรูปแบบการออมที่มีผลต่อปริมาณการออมในรูปแบบต่างๆ ของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่
- 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยใช้ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) จากการเก็บแบบสอบถามจากผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยได้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ที่มีอายุระหว่าง 60 - 70 ปี จำนวนทั้งหมด 27,890 คน (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2560) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) เพื่อนำมาคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีคำนวณได้จากสูตรของ Taro Yammane ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 เกิดความคลาดเคลื่อนจากการประเมินค่า ณ ระดับร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

N คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (Allowable Error)

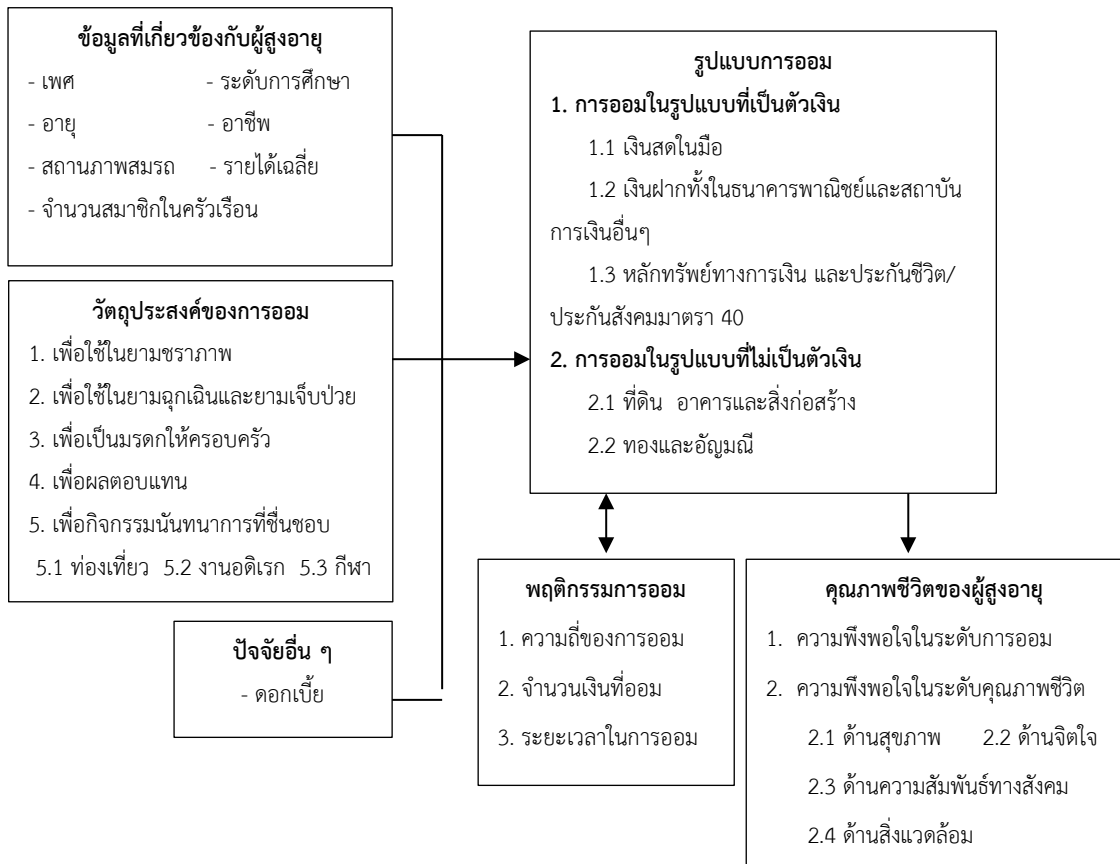
จะได้ว่า $e = 0.05$ $N = 27,890$

$$n = \frac{27,890}{1 + 27,890(0.05)^2}$$

$$= \frac{27,890}{1 + 27890(0.0025)}$$

$$= 394.31 \approx 400$$

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ จึงได้ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 รายของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้คือ การทดสอบ χ^2 -test (Chi - Square Test) แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1. การสำรวจพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุ

1.1 ศึกษาพฤติกรรมและรูปแบบของการออมของผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 - 70 ปี ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมทั้งกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาโดยกำหนดจำนวน 400 ตัวอย่าง

1.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การจัดทำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องในด้านของการออม ได้แก่ พฤติกรรมการออม และรูปแบบการออม

ส่วนที่ 3 ระดับความพึงพอใจในระดับการออม ความพึงพอใจในระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม จากการเลือกรูปแบบการออม โดยเป็นการประเมินความพึงพอใจ 5 ระดับ

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผลจากแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมในรูปแบบต่างๆ จากข้อมูลเบื้องต้นของผู้สูงอายุ

2.2 วิเคราะห์โดยใช้วิธีการประมาณค่าไคสแควร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและรูปแบบการออมกับปริมาณการออมของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในระดับ 0.05 ($\alpha = 0.05$) โดยสมมติฐานการศึกษามีดังนี้

สมมติฐาน

H_0 : ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และรูปแบบการออมไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออม

H_1 : ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และรูปแบบการออมมีความสัมพันธ์กับปริมาณการออม

2.3 ศึกษาความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์โดยใช้ Likert Scale และวิเคราะห์ผลจากโปรแกรม SPSS เพื่อหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.4 อภิปราย สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องพฤติกรรมและรูปแบบการออมของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุ ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และรูปแบบการออมที่มีผลต่อปริมาณการออมในรูปแบบต่าง ๆ และศึกษาความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ผลดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ส่วนเพศชายจำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 อายุของ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 60 - 65 ปี จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 และรองลงมาคือ ช่วงอายุ 66 - 70 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ระดับปริญญาตรีจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ ระดับปวช./ปวส./อนุปริญญาจำนวน 100 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 และร้อยละ 14.2 ตามลำดับ สถานภาพการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เกษียณอายุราชการจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 รองลงมาคือค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวจำนวน 103 คนและรับจ้างทั่วไป/กรรมการ จำนวน 83 คน คิดเป็น ร้อยละ 25.8 และร้อยละ 20.8 ตามลำดับ สถานภาพทางครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5 รองลงมาคือ มีสถานภาพโสด จำนวน 56 คนและหม้ายจากการหย่าร้างหรือคู่สมรสเสียชีวิต 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 และร้อยละ 13.5 ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,000 - 20,000 บาท จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 40,000 บาทและรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 82 คน และจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 และร้อยละ 18.5 ตามลำดับ

ผู้สูงอายุที่มีการออมจะมีวัตถุประสงค์การออมเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน/เจ็บป่วยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.3 รองลงมาคือเพื่อใช้ในยามชราภาพ คิดเป็นร้อยละ 71.0 เพื่อใช้เป็นมรดกให้ครอบครัว ร้อยละ 29.3 เพื่อผลตอบแทน เช่น เงินปันผล จำนวน 113 คน เพื่อดอกเบี้ยมีผู้ตอบจำนวน 61 คน ร้อยละ 15.3 และ เพื่อกิจกรรมนันทนาการมีผู้ตอบน้อยที่สุดจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 โดยจากข้อมูลเกี่ยวกับการออม ของผู้สูงอายุพบว่า จำนวนเงินที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีจำนวนเงินออม 1,000 - 5,000 บาท มีจำนวน 204 คน ร้อยละ 51.0 รองลงมาคือออมเงิน 5,000 - 10,000 บาทจำนวน 99 คน ร้อยละ 24.8 จำนวนเงินออมมากกว่า 10,000 บาท จำนวน 48 คน และออมเงินน้อยกว่า 1,000 บาท จำนวน 23 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 12.0 และ ร้อยละ 5.8 ตามลำดับ รูปแบบการออมที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมากที่สุดคือรูปแบบของการฝากธนาคาร ทุกประเภท จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมาคือการลงทุนซื้อหลักทรัพย์หรือประกันชีวิต จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 รูปแบบของที่ดิน อาคารหรืออสังหาริมทรัพย์ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 การออมเงินรูปแบบสะสมทอง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 และการถือเงินสดน้อยที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ด้านเวลาการเก็บออมเงินที่จะนำออกมาใช้จ่ายอีกครั้งของผู้สูงอายุ พบว่าส่วนใหญ่ผู้สูงอายุ มีระยะเวลาในการเก็บออมเงินเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ต่างๆ มีระยะเวลาในการออมมากกว่า 1 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมาคือมีระยะเวลาการออมช่วง 1 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 ระยะการออมไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 ระยะการออมเงินไม่เกิน 3 เดือน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และไม่เกิน 1 เดือน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และรูปแบบการออมกับปริมาณการออม โดยปัจจัยทางเศรษฐกิจได้แก่ รายได้ต่อเดือน เป็นต้น ปัจจัยทางสังคมได้แก่ อาชีพ การศึกษา เป็นต้น และรูปแบบการออมในลักษณะต่างๆ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจที่มีผลต่อปริมาณการออมเงิน ด้านรายได้ต่อเดือน

ปัจจัยเศรษฐกิจด้านรายได้		ปริมาณเงินออม					รวม	ระดับนัยสำคัญ
		ไม่ออม	น้อยกว่า 1,000	1,000 - 5,000	5,001 - 10,000	มากกว่า 10,000		
น้อยกว่า 10,000 บาท	Count	24	10	22	0	0	56	0.000
	% ปริมาณ	(92.3)	(43.5)	(10.8)	(0.0)	(0.0)	(14.0)	
	% Total	(6.0)	(2.5)	(5.5)	(0.0)	(0.0)	(14.0)	
10,000 - 20,000บาท	Count	2	13	109	15	2	141	
	% ปริมาณ	(7.7)	(56.5)	(53.4)	(15.2)	(4.2)	(35.3)	
	% Total	(0.5)	(3.3)	(27.3)	(3.8)	(0.5)	(35.3)	
20,001 - 30,000 บาท	Count	0	0	47	24	3	74	
	% ปริมาณ	(0.0)	(0.0)	(23.0)	(24.2)	(6.3)	(18.5)	
	% Total	(0.0)	(0.0)	(11.8)	(6.0)	(0.8)	(18.5)	
30,001 - 40,000 บาท	Count	0	0	14	26	7	47	
	% ปริมาณ	(0.0)	(0.0)	(6.9)	(26.3)	(14.6)	(11.8)	
	% Total	(0.0)	(0.0)	(3.5)	(6.5)	(1.8)	(11.8)	
มากกว่า 40,000 บาท	Count	0	0	12	34	36	82	
	% ปริมาณ	(0.0)	(0.0)	(5.9)	(34.3)	(75.0)	(20.5)	
	% Total	(0.0)	(0.0)	(3.0)	(8.5)	(9.0)	(20.5)	
Total	Count	26	23	204	99	48	400	
	% ปริมาณ	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	
	% of Total	(6.5)	(5.8)	(51.0)	(24.8)	(12.0)	(100.0)	

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ: ในวงเล็บคือร้อยละของสถานภาพการทำงานและร้อยละของรูปแบบการออม

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยปัจจัยเศรษฐกิจด้านรายได้กับจำนวนเงินที่ผู้สูงอายุออม ด้านอาชีพ พบว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ df มีค่าเท่ากับ 16 จากตาราง Chi-Square มีค่าสถิติ Chi-Square เท่ากับ 26.30 มีค่าทางสถิติน้อยกว่าที่คำนวณได้เท่ากับ 357.51 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Reject H0) แสดงว่าปัจจัยปัจจัยเศรษฐกิจด้านรายได้กับจำนวนเงินที่ผู้สูงอายุออมมีความสัมพันธ์กัน โดยผู้สูงอายุที่มีรายได้ระหว่าง 10,000 - 20,000 บาท ให้ความสำคัญกับจำนวนเงินออมน้อยกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.5 ผู้สูงอายุที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาท ให้ความสำคัญกับจำนวนเงิน

ออมมากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 75.0 และผู้มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท ให้ความสำคัญกับจำนวนเงินออมที่ 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.2 ดังนั้น ปัจจัยเศรษฐกิจด้านรายได้ให้ความสำคัญกับจำนวนเงินระหว่าง 1,000 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.0 โดยผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 10,000 - 20,000 บาทให้ความสำคัญกับจำนวนเงินออมมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.000

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสังคมที่มีผลต่อปริมาณการออมเงิน ด้านการศึกษา

การศึกษา		ปริมาณเงินออม					ระดับนัยสำคัญ	
		ไม่ออม	น้อยกว่า 1,000	1,000 - 5,000	5,001 - 10,000	มากกว่า 10,000		รวม
ต่ำกว่า ม.ต้น	Count	14	3	22	3	0	42	0.000
	% ปริมาณ	(53.8)	(13.0)	(10.8)	(3.0)	(0.0)	(10.5)	
	%Total	(3.5)	(0.8)	(5.5)	(0.8)	(0.0)	(10.5)	
มัธยมศึกษาตอนต้น	Count	7	4	12	1	2	26	
	% ปริมาณ	(26.9)	(17.4)	(5.9)	(1.0)	(4.2)	(6.5)	
	%Total	(1.8)	(1.0)	(3.0)	(0.3)	(0.5)	(6.5)	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	Count	5	3	46	3	0	57	
	% ปริมาณ	(19.2)	(13.0)	(22.5)	(3.0)	(0.0)	(14.2)	
	%Total	(1.3)	(0.8)	(11.5)	(0.8)	(0.0)	(14.2)	
ปวช/ปวส/อนุปริญญาตรี	Count	0	13	68	16	3	100	
	% ปริมาณ	(0.0)	(56.5)	(33.3)	(16.2)	(6.3)	(25.0)	
	%Total	(0.0)	(3.3)	(17.0)	(4.0)	(0.8)	(25.0)	
ปริญญาตรี	Count	0	0	52	66	35	153	
	% ปริมาณ	(0.0)	(0.0)	(25.5)	(66.7)	(72.9)	(38.3)	
	%Total	(0.0)	(0.0)	(13.0)	(16.5)	(8.8)	(38.3)	
สูงกว่าปริญญาตรี	Count	0	0	4	10	8	22	
	% ปริมาณ	(0.0)	(0.0)	(2.0)	(10.1)	(16.7)	(5.5)	
	%Total	(0.0)	(0.0)	(1.0)	(2.5)	(2.0)	(5.5)	
Total	Count	26	23	204	99	48	400	
	% ปริมาณ	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	
	%Total	(6.5)	(5.8)	(51.0)	(24.8)	(12.0)	(100.0)	

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ: ในวงเล็บคือร้อยละของสถานภาพการทำงานและร้อยละของรูปแบบการออม

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสังคมกับปริมาณของเงิน พบว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ df มีค่าเท่ากับ 20 จากตาราง Chi-Square มีค่าสถิติ Chi-Square เท่ากับ 31.41 ซึ่งมีค่าทางสถิติน้อยกว่าค่าที่คำนวณได้เท่ากับ 225.49 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Reject H0) แสดงว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษาสัมพันธ์กับปริมาณของเงินของผู้สูงอายุนัยสำคัญกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีให้ความสำคัญกับปริมาณเงินออมจำนวนมากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 72.9 ระดับการศึกษาปวช/ปวส/อนุปริญญาตรีให้ความสำคัญกับปริมาณเงินอมน้อยกว่า 1,000 บาท คิดเป็น

ร้อยละ 56.5 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้ความสำคัญกับปริมาณเงินออมจำนวน 1,000 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.5 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีให้ความสำคัญกับปริมาณการออมเงินมากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.7 ดังนั้น ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษาให้ความสำคัญกับปริมาณการออมจำนวน 1,000 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.0 โดยระดับการศึกษาปริญญาตรีให้ความสำคัญกับปริมาณการออมมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสังคมที่มีผลต่อปริมาณการออมเงิน ด้านสถานภาพการทำงาน

สถานภาพการทำงาน		ปริมาณเงินออม					ระดับนัยสำคัญ
		ไม่ออม	น้อยกว่า 1,000	1,000 - 5,000	5,001 - 10,000	มากกว่า 10,000	
เกษียณอายุราชการ	Count	0	3	28	53	29	113
	% ปริมาณ	(0.0)	(13.0)	(13.7)	(53.5)	(60.4)	(28.2)
	% Total	(0.0)	(0.8)	(7.0)	(13.3)	(7.2)	(28.2)
พนักงานเอกชน	Count	0	0	39	11	8	58
	% ปริมาณ	(0.0)	(0.0)	(19.1)	(11.1)	(16.7)	(14.5)
	% Total	(0.0)	(0.0)	(9.8)	(2.8)	(2.0)	(14.5)
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	Count	0	0	0	2	6	8
	% ปริมาณ	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(2.0)	(12.5)	(2.0)
	% Total	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.5)	(1.5)	(2.0)
ลูกจ้างหน่วยราชการ/รัฐวิสาหกิจ	Count	0	0	11	8	2	21
	% ปริมาณ	(0.0)	(0.0)	(5.4)	(8.1)	(4.2)	(5.3)
	% Total	(0.0)	(0.0)	(2.8)	(2.0)	(0.5)	(5.3)
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	Count	3	2	70	25	3	103
	% ปริมาณ	(11.5)	(8.7)	(34.3)	(25.3)	(6.3)	(25.8)
	% Total	(0.8)	(0.5)	(17.5)	(6.3)	(0.8)	(25.8)
เกษตรกร	Count	10	0	4	0	0	14
	% ปริมาณ	(38.5)	(0.0)	(2.0)	(0.0)	(0.0)	(3.5)
	% Total	(2.5)	(0.0)	(1.0)	(0.0)	(0.0)	(3.5)
รับจ้างทั่วไป/กรรมกร	Count	13	18	52	0	0	83
	% ปริมาณ	(50.0)	(78.3)	(25.5)	(0.0)	(0.0)	(20.8)
	% Total	(3.3)	(4.5)	(13.0)	(0.0)	(0.0)	(20.8)
Total	Count	26	23	204	99	48	400
	% ปริมาณ	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)
	% Total	(6.5)	(5.8)	(51.0)	(24.8)	(12.0)	(100.0)

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ: ในวงเล็บคือร้อยละของสถานภาพการทำงานและร้อยละของรูปแบบการออม

จากตารางที่ 4 จากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการออมเงิน ด้านการทำงาน/อาชีพ พบว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ df มีค่าเท่ากับ 24 จากตาราง Chi-Square มีค่าสถิติ Chi-Square เท่ากับ 36.42 มีค่าทางสถิติน้อยกว่าที่คำนวณได้เท่ากับ 306.98 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Reject H0)

แสดงว่าปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมของผู้สูงอายุ โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่เกษียณอายุราชการให้ความสำคัญกับปริมาณการออมมากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.4 ผู้สูงอายุที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ให้ความสำคัญกับปริมาณการออม 1,000 - 5,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 34.3 ผู้สูงอายุที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป/กรรมกร ให้ความสำคัญกับปริมาณการอมน้อยกว่า 1,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 78.3 ผู้สูงอายุที่มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน ให้ความสำคัญกับปริมาณการออมจำนวน 1,000 - 5,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 19.1 ผู้สูงอายุที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ให้ความสำคัญกับปริมาณเงินออมมากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.5 และผู้สูงอายุที่ทำงานเป็นลูกจ้างของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ให้ความสำคัญกับปริมาณเงินออม 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.1 ดังนั้น ปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านอาชีพให้ความสำคัญกับปริมาณของเงินออมจำนวน 1,000 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.0 โดยผู้สูงอายุที่เกษียณอายุราชการจะให้ความสำคัญกับรูปแบบการออมมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.000

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการออมเงินที่มีผลต่อปริมาณการออมเงิน

ปริมาณเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน		รูปแบบการออม						ระดับนัยสำคัญ	
		ไม่ออม	ถือเงินสด	ฝากธนาคาร	หลักทรัพย์	ที่ดิน	ทอง		รวม
ไม่มีการออม	Count	26	0	0	0	0	0	26	0.000
	% รูปแบบ	(100.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(6.5)	
	%Total	(6.5)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(6.5)	
น้อยกว่า 1,000 บาท	Count	0	1	22	0	0	0	23	
	% รูปแบบ	(0.0)	(11.1)	(9.6)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(51.0)	
	%Total	(0.0)	(0.3)	(5.5)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(51.0)	
1,000 - 5,000 บาท	Count	0	7	172	17	5	3	204	
	% รูปแบบ	(0.0)	(77.8)	(74.8)	(23.6)	(14.7)	(10.3)	(51.0)	
	%Total	(0.0)	(1.8)	(43.0)	(4.3)	(1.3)	(0.8)	(51.0)	
5,001 - 10,000 บาท	Count	0	1	31	37	21	9	99	
	% รูปแบบ	(0.0)	(11.1)	(13.5)	(51.4)	(61.8)	(31.0)	(24.8)	
	%Total	(0.0)	(0.3)	(7.8)	(9.3)	(5.3)	(2.3)	(24.8)	
มากกว่า 10,000 บาท	Count	0	0	5	18	8	17	48	
	% รูปแบบ	(0.0)	(0.0)	(2.2)	(25.0)	(23.5)	(58.6)	(12.0)	
	%Total	(0.0)	(0.0)	(1.3)	(4.5)	(2.0)	(4.3)	(12.0)	
Total	Count	26	9	230	72	34	29	400	
	% รูปแบบ	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	
	%Total	(6.5)	(2.3)	(57.5)	(18.0)	(8.5)	(7.2)	(100.0)	

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ: ในวงเล็บคือร้อยละของสถานภาพการทำงานและร้อยละของรูปแบบการออม

จากตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการออมเงินกับรูปแบบการออม พบว่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ df มีค่าเท่ากับ 20 จากตาราง Chi-Square มีค่าสถิติ Chi-Square เท่ากับ 31.41 มีค่าทางสถิติน้อยกว่าที่คำนวณได้เท่ากับ 606.32 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Reject H0) แสดงว่าปัจจัยทางพฤติกรรมด้านจำนวนเงินออมกับรูปแบบการออมของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กัน โดยผู้มีจำนวนเงินออม 1,000 - 5,000 บาท ให้ความสำคัญกับรูปแบบของการถือเงินสดมากที่สุด ร้อยละ 77.8 ผู้ที่มีจำนวนเงินออมอยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท ให้ความสำคัญกับการออมในรูปแบบของที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 61.8 ผู้ที่มีจำนวนเงินออมมากกว่า 10,000 บาท ให้ความสำคัญการออมในรูปแบบสะสมทอง คิดเป็นร้อยละ 58.6 และผู้มีจำนวนเงินออม น้อยกว่า 1,000 บาท ให้ความสำคัญกับรูปแบบการถือเงินสด คิดเป็นร้อยละ 11.1 ดังนั้น ปัจจัยทางพฤติกรรมด้านจำนวนเงินออมให้ความสำคัญกับรูปแบบการออมแบบการฝากเงิน ร้อยละ 57.5 โดยผู้ที่มีจำนวนเงินออม 1,000 - 5,000 บาทและน้อยกว่า 1,000 บาท ให้ความสำคัญกับรูปแบบการออมมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในการออมของผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจจากการออมของผู้สูงอายุได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจในการออมของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ความพึงพอใจกับการออมเงิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการออม		
ท่านพึงพอใจกับปริมาณเงินที่ออมแต่ละครั้ง	3.80	มาก
ท่านพึงพอใจกับผลตอบแทนหรือวัตถุประสงค์ที่ได้รับ/ได้เลือกออม	3.71	มาก
ท่านพึงพอใจกับรูปแบบที่ท่านเลือกออม	3.81	มาก
ท่านพึงพอใจที่จะออมเนื่องจากทำให้มีความมั่นคงทางด้านการเงิน	3.87	มาก
ด้านสุขภาพ/ ร่างกาย		
ท่านพึงพอใจออมเงินเนื่องจากทำให้มีเงินในการรักษาสุขภาพ	3.56	ปานกลาง
ท่านพึงพอใจออมเงินเนื่องจากไม่ต้องพึ่งพิงผู้อื่นยามเจ็บป่วย	3.48	ปานกลาง
ด้านจิตใจ		
ท่านมีความภูมิใจในการเก็บออมเงินให้ได้มากๆ	3.71	มาก
การออมเงินทำให้ท่านไม่เกิดความกังวลใจเกี่ยวกับปัญหาทางการเงิน	3.63	มาก
ความพึงพอใจกับการออมเงิน		
ด้านสังคม		
การออมเงินทำให้ท่านมีความมั่นใจในการเข้าสังคม/พบปะเพื่อนฝูง	2.38	น้อย
ด้านสิ่งแวดล้อม		
การออมเงินส่งผลให้ท่านมีกายอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี	2.38	น้อย

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของการออมเงินของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในด้านการออมเงินต่อปริมาณของเงินที่ออมมีค่าเฉลี่ย 3.80 อยู่ในระดับความพึงพอใจ “มาก” ความพึงพอใจต่อวัตถุประสงค์ที่เลือกออมเงินมีค่าเฉลี่ย 3.71 อยู่ในระดับความพึงพอใจ “มาก” ความพึงพอใจต่อการเลือกรูปแบบการออมมีค่าเฉลี่ย 3.81 อยู่ในระดับ “มาก” และความพึงพอใจต่อการออมที่ทำให้มีความมั่นคงทางการเงินมีค่าเฉลี่ย 3.87 อยู่ในระดับ “มาก” ด้านสุขภาพร่างกาย ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในการออมเงินเนื่องจากมีเงินในการรักษาสุขภาพมีค่าเฉลี่ย 3.56 อยู่ในระดับ “ปานกลาง” และความพึงพอใจที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นยามเจ็บป่วยมีค่าเฉลี่ย 3.48 อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ด้านจิตใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการออม จะมีความภูมิใจในตนเองหลังจากมีการเก็บออมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 อยู่ในระดับ “มาก” และความพึงพอใจไม่มีความกังวลกับสภาพปัญหาทางการเงิน มีค่าเฉลี่ย 3.64 อยู่ในระดับ “มาก” ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หลังจากมีการเก็บออม มีความพึงพอใจในการพบปะสังสรรค์เมื่อมีเงินออม มีค่าเฉลี่ย 2.38 อยู่ในระดับ “น้อย” และมีความพึงพอใจ เนื่องจากทำให้ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีมีค่าเฉลี่ย 2.38 อยู่ในระดับ “น้อย”

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพฤติกรรมการออมและรูปแบบการออมของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 60 - 65 ปี ระดับการศึกษา ที่ระดับปริญญาตรี และเกษียณอายุราชการ ซึ่งจากการออมเงินของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน/ยามเจ็บป่วยมากที่สุด จากพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ส่วนใหญ่มีการเลือกรูปแบบการออมในรูปของการฝากธนาคาร/สถาบันการเงิน และจำนวนเงินที่ผู้สูงอายุออมแต่ละครั้ง 1,000 - 5,000 บาท

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่สำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม รูปแบบการออมกับ ปริมาณเงินออม พบว่า เพศหญิงให้ความสำคัญกับรูปแบบการออมในรูปแบบของการสะสมทอง/อัญมณี มากกว่าเพศชาย ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 - 65 ปี ให้ความสำคัญกับการเลือกรูปแบบการออมในรูปแบบของการฝากเงินมากกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ 66 - 70 ปี ผู้สูงอายุที่เกษียณอายุราชการให้ความสำคัญกับการเลือกรูปแบบ การออมในรูปของการซื้อหลักทรัพย์ ผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีให้ความสำคัญกับการเลือกรูปแบบการ ออม ในรูปแบบของการซื้อทอง/อัญมณี ด้านสถานภาพสมรส พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพสมรสให้ความสำคัญกับ การเลือกรูปแบบการออมในรูปแบบของการซื้อที่ดิน โดยจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการ เลือกรูปแบบการออมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม พบว่า ผู้สูงอายุที่ เกษียณอายุราชการให้ความสำคัญกับปริมาณเงินออมมากกว่า 10,000 บาท ผู้สูงอายุที่ยังทำงานค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัวและพนักงานเอกชนให้ความสำคัญกับปริมาณเงินออมจำนวน 1,000 - 5,000 บาท และผู้ที่มีระดับ การศึกษาปริญญาตรีให้ความสำคัญกับปริมาณเงินออมมากกว่า 10,000 บาท ผู้ที่มีสถานภาพสมรสให้

ความสำคัญกับปริมาณเงินออมจำนวน 5,001 - 10,000 บาท ในส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ด้านอายุ และด้านสมาชิกในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ในระดับความพึงพอใจที่มีต่อการออมของผู้สูงอายุ พบว่า จากการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจที่มีต่อการออมเงินในด้านการออม เช่น จำนวนเงินที่ออม หรือวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับความพึงพอใจ “มาก” แสดงว่าผู้สูงอายุพึงพอใจต่อการการออมของตนเอง ซึ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุที่มีการออมเงินมีความมั่นคงทางการเงินเพิ่มมากขึ้น มีความพึงพอใจที่มีต่อการออมเงินในด้านสุขภาพ/ร่างกาย ได้แก่ มีเงินในการรักษาสุขภาพหรือไม่ต้องพึ่งพิงผู้อื่นในยามเจ็บป่วย มีความพึงพอใจในระดับ “ปานกลาง” แสดงว่าผู้สูงอายุยังมีการพึ่งพิงหรือต้องใช้จ่ายเงินของทางครอบครัวในการดูแลสุขภาพ มีความพึงพอใจที่มีต่อการออมเงินในด้านจิตใจ ได้แก่ ลดความกังวลเกี่ยวกับการเงินและมีความภูมิใจหลังจากที่ได้มีการเก็บออม มีความพึงพอใจในระดับ “มาก” แสดงว่าผู้สูงอายุยังมีวัตถุประสงค์ในการออมเงิน ความพึงพอใจด้านสังคมเพื่อการพบปะหรือเข้าสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มีความพึงพอใจในระดับ “น้อย” แสดงว่าการออมของผู้สูงอายุอาจไม่ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่สามารถบริการ และอำนวยความสะดวกในที่ต่างๆ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

1. จากการศึกษาทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือภาครัฐควรมีการวางแผนนโยบายในด้านการออมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคต
2. ผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีการออมในรูปแบบการฝากธนาคาร ทางสถาบันเงินฝากสามารถกำหนดผลิตภัณฑ์หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการออมให้สอดคล้องกับการออมของผู้สูงอายุได้มากขึ้น เช่น ผลิตภัณฑ์ของการฝากเงินเพื่อเรียกเพื่อใช้ในยามชราภาพอย่างคล่องตัว เป็นต้น
3. สำหรับการศึกษาในครั้งต่อไปนั้น ควรมีการพิจารณาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อรายได้ มูลค่าสินทรัพย์ และสัดส่วนการออมเงินของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่และควรพิจารณาถึงรูปแบบการออมที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละประเภท เช่น การฝากธนาคารจะมีการฝากแบบประจำ และการฝากแบบออมทรัพย์ เป็นต้น เพื่อศึกษาถึงการเลือกรูปแบบการออมและลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับการออมเฉพาะของแต่ละบุคคล

เอกสารอ้างอิง

- กฤตภาส เลิศสงคราม. (2555). **พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์**. ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฐานิยา กัมพลาวลี. (2552). **เปรียบเทียบพฤติกรรมการออมและรูปแบบการออมระหว่างพนักงานสถาบันและข้าราชการ**. เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- บุญญรัตน์ จันทร์แดง. (2557). **พฤติกรรมการออมและรูปแบบการออมของพนักงานธนาคารกสิกรไทย สำนักงานแจ้งวัฒนะ**. การค้นคว้าอิสระ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปณต พราหมณ์พันธุ์. (2546). **ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิยรัตน์ กฤษณามระ และคณะ. (2554). **พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการออมของผู้ออมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. *วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 33(129), 93 - 120
- วรภรณ์ กิตติวรบุตร. (2549). **ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิศิษฐ์ บิลมาศ. (2557). **รูปแบบและพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์**. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). **ประชากรสูงอายุไทย: ปัจจุบันและอนาคต**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สกุณา หวังเอียด. (2558). **พฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณของประชาชนในเขตเทศบาลนคร**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนงค์นุช เทียนทอง และคณะ. (2554). **พฤติกรรมและรูปแบบการออมของพนักงานสถาบันการเงินและข้าราชการในจังหวัดอุทัยธานี**. *วารสารมหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 10(2), 236 - 247.